

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра іноземної філології і перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету
_____ Інна САВИЦЬКА
_____ 2025 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри іноземної
філології і перекладу
Протокол № 12 від 10 серпня 2025
р.
Завідувач кафедри
_____ Світлана АМЕЛІНА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Німецька мова та
друга іноземна»
_____ Неля ЗУСНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІТЕРАТУРА НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇНИ

Галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Спеціальність: В11 «Філологія» (Спеціалізація Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька);

Освітня програма _____ «Німецька мова та друга іноземна»

Факультет (ННІ) _____ Гуманітарно-педагогічний

Розробник

Артьомцев Олександр Вікторович,
доцент кафедри іноземної філології і перекладу,
кандидат філологічних наук, доцент

Київ – 2025

1. Опис навчальної дисципліни

«Література німецькомовних країн»

Освітній ступінь, галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	03 Гуманітарні науки	
Спеціальність	035 Філологія	
Спеціалізація	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)	
Освітня програма	Німецька мова та друга іноземна	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	не передбачено	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	2-й	
Семестр	4-й	
Лекційні заняття	не передбачено	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	не передбачено	
Самостійна робота	90 год.	
Індивідуальні завдання	не передбачено	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних –	2,0 год.	
самостійної роботи студента -	6,0 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основними завданнями курсу є: ознайомити з періодизацією німецької літератури; дати чітке уявлення про кожен з періодів літератури з урахуванням рівня економічного, соціального та культурного розвитку німецьких земель; на основі засвоєння характерних ознак кожної з епох продемонструвати втілення цих ознак у творах провідних німецьких авторів; навчити аналізувати тексти за їх належністю до певної культурної епохи; продемонструвати зв'язок німецькомовної літератури з загальноєвропейськими тенденціями розвитку; надати уявлення про самобутній характер творів німецьких авторів; формувати навички самостійної роботи з автентичними літературними текстами; розвивати особистість майбутнього вчителя як культурної, всебічно розвиненої людини, котра в орієнтується в філологічних процесах та тенденціях сучасної німецької мови і літератури.

Набуття компетентностей:

інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальні (фахові, предметі) компетентності:

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори художньої літератури, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

3. Програма та структура навчальної дисципліни:

«Література німецькомовних країн»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Німецькомовна література від середньовіччя до поч. 20 ст.												
Тема 1. SCHEMATISCHE ÜBERSICHT DER LITERATUREPOCHEN BIS ZUM STURM UND DRANG	17		4			10	17	2				15
Тема 2. J.W. GOETHE UND F. SCHILLER IN DER DEUTSCHEN LITERATUR: STURM UND DRANG (1765–1785/90), WEIMARER KLASSIK (1786-1832)	16		4			10	15					15
Тема 3. REALISMUS UND NATURALISMUS IN DER LITERATUR	16		4			10	15					15
Тема 4. LITERATUR VON DER JAHRHUNDERTWENDE BIS 1933	16		3			10	14					14
Разом за змістовим модулем 1	65		15			40	61					59
Змістовий модуль 2. Сучасна німецькомовна література												
Тема 5. EXIL UND INNERE MIGRATION	19		5			12						20
Тема 6. LITERATUR IN der DDR UND der BRD	18		5			12						20
Тема 7. MODERNE TENDENZEN DER DEUTSCHSPRACHIGEN LITERATUR. LITERATUR IN ÖSTERREICH UND IN DER SCHWEIZ	18		5			11						19
Разом за змістовим модулем 2	55		15			35	59					59
Усього годин	120		30			75	120					118

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	SCHEMATISCHE ÜBERSICHT DER LITERATUREPOCHEN BIS ZUM STURM UND DRANG	4
2.	J.W. GOETHE UND F. SCHILLER IN DER DEUTSCHEN LITERATUR: STURM UND DRANG (1765–1785/90), WEIMARER KLASSIK (1786-1832)	4
3.	REALISMUS UND NATURALISMUS IN DER LITERATUR	4
4.	LITERATUR VON DER JAHRHUNDERTWENDE BIS 1933	3
5.	EXIL UND INNERE MIGRATION	5
6.	LITERATUR IN der DDR UND der BRD	5
7.	MODERNE TENDENZEN DER DEUTSCHSPRACHIGEN LITERATUR. LITERATUR IN ÖSTERREICH UND IN DER SCHWEIZ	5

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	«Фауст» Гете	10
2	Реалізм у швейцарській літературі	10
3	Імпресіонізм та експресіонізм у літературі та мистецтві	10
4	Проблема еміграції у творчості Ремарка та А.Зегерс	10
5	Театр Б.Брехта	12
6	„Die neuen Leiden des jungen Werthers“ nach U.Plenzdorf	11
7	Творчість Дюренматта	12

8. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення засвоєння знань студентами

1. Epochen der deutschen Literatur
2. Frühes Mittelalter (etwa 750–1100). Hohes Mittelalter (etwa 1100–1250). Spätes Mittelalter (etwa 1250–1500)
3. Frühe Neuzeit (Humanismus und Reformation) (etwa 1450-1600)
4. Literatur von Barock (etwa 1600–1720) und von Aufklärung (etwa 1720–1780)
5. Politischer und geistesgeschichtlicher Hintergrund, Tendenzen und Merkmale der Epoche des Sturm und Drangs (1765-1785)

6. Drama des Sturm und Drang
7. J.W. Goethes Roman «Die Leiden des jungen Werthers»
8. Die Lyrik des Sturm und Drang
9. Politischer und geistesgeschichtlicher Hintergrund, Tendenzen und Merkmale der Weimarer Klassik (1786-1832)
10. Das Leben und das Schaffen von J.W. Goethe
11. Das Leben und das Schaffen von F. Schiller
12. Romantismus (1894-1935): Phasen: Frühromantik, Hochromantik, Spätromantik
13. Die größten Dichter der Romantik. Schlüsselbegriffe der Epoche
14. Realismus (1850-1890): Literatur als verklärtes Abbild der Realität
15. Der resignative Grundton des poetischen Realismus. Effi Briest: Die Übermacht gesellschaftlicher Konventionen
16. Naturalismus (1880-1900): Der Naturalismus als Gegenbewegung zum poetischen Realismus
17. Das Programm der Naturalisten: Das Hässliche in der Dichtung sezieren
18. Der naturalistische Sekundenstil: Die akribische Beschreibung des Hässlichen
19. Die naturalistische Lyrik: Erzählgedichte mit genauer Milieubeschreibung
20. Gerhart Hauptmann: Die Zustandsschilderung als leitendes Motiv
21. Moderne Literatur in Deutschland und Österreich
22. Neuromantik in Literatur Deutschlands
23. Impressionismus in der deutschen Literatur
24. Dekadenz in der deutschen Literatur
25. Wiener Moderne/Jugendstil in der deutschen Literatur
26. Die Avantgarde – Dada und der Expressionismus in der deutschen Literatur
27. Expressionismus in der deutschen Literatur
28. Literatur in der Weimarer Republik: Historischer Hintergrund, Tendenzen und Merkmale der Periode
29. Die Entwicklung neuer poetischer Konzepte in Prosa, Drama und Lyrik
30. Der Roman in der deutschen Literatur der Zwanziger Jahre
31. Hans Fallada: sein Leben und sein Werk «Kleiner Mann – was nun?»
32. Bertolt Brechts Erneuerung des Dramas
33. Drittes Reich und Exil in der deutschen Literatur
34. Zur Situation der Literatur im Faschismus. Die Exilliteratur
35. Allgemeines zur Epoche Buchmarkt, Reglementierung und Zensur
36. Die vier Phasen der DDR-Literatur: die 1950-er Jahre: Aufbau-literatur, die 1960-er Jahre: Ankunftsliteratur, die 1970-er Jahre: Liberalisierung
37. Die 1980-er Jahre: Untergrundliteratur. Der «sozialistische Realismus»
38. Referenztext: Christa Wolf: Der geteilte Himmel (1963)
39. Die literarische Entwicklung in der Ex-DDR
40. Die literarische Entwicklung in der Bundesrepublik Deutschland
41. Phase (1945-1950): Trümmerliteratur. Phase (1950-er Jahre)
42. Phase (1960-er Jahre) und Phase (1970-er und Beginn der 1980-er Jahre) in der deutschen Literatur
43. Die deutsche Literatur nach dem Mauerfall. Schlüsselbegriffe und Werke der Epoche
44. Die unmittelbare Nachkriegsliteratur
45. Vergangenheitsbewältigung und Gegenwartskritik
46. Katastrophenbewusstsein und Fortschrittskritik in den Tragikomödien Friedrich Dürrenmatts
47. Tendenzen der Lyrik. Postmoderne
48. Österreichische Literatur: Situation in Österreich. Literarische Phänomene, Begriffe und Autorinnen (bis ca. 1990)

9. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний (лекція, бесіда). Навчання здійснюється з використанням комунікативно зорієнтованої методики та інтегративного підходу, в рамках якого розвиваються всі види мовної та мовленнєвої компетенції студентів.

10. Форми контролю

Усне опитування, тестовий контроль. Навчальні досягнення студентів контролюються та оцінюються як під час поточної роботи над навчальним матеріалом, так і в кінці кожного модуля та семестру. Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування за темами практичних занять; перевіряється виконання самостійної роботи студентами, проводяться поточне тестування, презентація доповідей і проектів. Наприкінці кожного модуля проводяться модульні контрольні роботи.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (від 26.04.2023 р. протокол № 10).

Таблиця 1. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації **R_{ат}** (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R_{нр}** (до 70 балів): **R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}**.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Конспект лекцій з дисципліни;
3. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для обов'язкових контрольних робіт;
4. Тестові завдання для підсумкового контролю знань студентів.
5. Навчальний посібник.

6. Електронний навчальний курс з «Літератури німецькомовних країн» на платформі Ельборн (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3082>).

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Ольховська Н.С. *Epochen der deutschen Literatur / Stilistik der deutschen Sprache*: навчальний посібник, Київ : Компрінт, 2017. С. 12-165. 432 с.
2. Ольховська Н. С. *Література німецькомовних країн*: навчально-методичний посібник. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2021. 194 с.
3. Annette Zwahr, Armin Mueller-Stahl: *Brockhaus-Enzyklopädie*. In: *Brockhaus Enzyklopädie*. NE GmbH | Brockhaus, abgerufen am 25. Januar 2022.
4. Dorothea Klein: *Mittelalter*. 2. Auflage. Metzler, Stuttgart 2015, S. 140–143.
5. Dorothea Klein: *Mittelalter*. 2. Auflage. Metzler, Stuttgart 2015, S. 143–153.
6. Gabriele Maier: *Beyond Brooks, Hills, and Dales*. Dörte Hansen's Reconceptualization of Heimat in Mittagsstunde (2018), S. 71.
7. Helmut Peitsch: *Literaturverhältnisse*. In: Michael Opitz und Michael Hofmann (Hrsg.): *Metzler Lexikon DDR-Literatur. Autoren - Institutionen - Debatten*. J.B. Metzler, Stuttgart/Weimar 2016, S. 202.
8. Hermann Kurzke: *Bruder Hitler. Thomas Mann und das Dritte Reich*. In: Schopenhauer Jahrbuch, Bd. 71, S. 128.
9. Jörg Schuster: *Zur Einführung*. In: Mathias Mayer und Julian Werlitz (Hrsg.): *Hofmannsthal-Handbuch: Leben – Werk – Wirkung*. Metzler, Stuttgart 2016, S. 130.
10. Mario Zanucchi: *Transfer und Modifikation. Die französischen Symbolisten in der deutschsprachigen Lyrik der Moderne (1890–1923)*. De Gruyter, Berlin/Boston 2016, S. 393.
11. Stefan Neuhaus: *Märchen*. 2. Auflage. Francke Verlag, Utb-Reihe, Tübingen 2017, S. 305.
12. Thomas Gräfe: *Deutsch-jüdischer Parnaß (Artikel von Moritz Goldstein, 1912)*. In: Wolfgang Benz (Hrsg.): *Handbuch des Antisemitismus in Geschichte und Gegenwart*. Bd. 7 (= *Literatur, Film, Theater und Kunst*). De Gruyter, Berlin 2016, S. 69.
13. Vgl. Ulrich Karthaus und Tanja Manß: *Sturm und Drang. Epoche - Werke - Wirkung*. (= Arbeitsbücher zur Literaturgeschichte), hrsg. von Wilfried Barner und Gunter E. Grimm, 2. Aufl., Beck, München 2007. Neben Goethes Roman wird deutsche Kleinprosa der Zeit untersucht. Ähnliches bei Vanessa Geuen und Lisa Wille: *Handbuch Sturm und Drang*. Gruyter, Berlin 2017.

Інформаційні ресурси

1. <https://studyflix.de/deutsch/literaturepochen-3720>
2. <https://www.ardalpha.de/lernen/alpha-lernen/faecher/deutsch/6-literarische-epochen-literatur100.html>
3. <https://efaidnbmnnnibpcajpcglefindmkaj/https://learnattack.de/journal/wp-content/uploads/2016/03/%C3%9Cbersicht-%C3%BCber-die-deutschen-Literaturepochen1.pdf>
4. <https://efaidnbmnnnibpcajpcglefindmkaj/https://learnattack.de/journal/wp-content/uploads/2016/03/%C3%9Cbersicht-%C3%BCber-die-deutschen-Literaturepochen1.pdf>
5. <https://www.studysmarter.de/schule/deutsch/literaturepochen/>
6. <https://www.pohlw.de/literatur/epochen/deutsche-literaturgeschichte/>
7. <https://www.nachhilfe-team.net/lernen-leicht-gemacht/epochen/>
8. <https://www.literaturwelt.com/epochen/>